

ĐỊNH HƯỚNG QUẢN LÝ, ĐIỀU HÀNH GIÁ CẢ THỊ TRƯỜNG GIAI ĐOẠN 2021-2025

TS. NGUYỄN ANH TUẤN - Cục trưởng Cục Quản lý Giá (Bộ Tài chính)

Nhìn lại công tác quản lý, điều hành giá trong năm 2020, cũng như trong cả giai đoạn 2016-2020 có thể thấy, chỉ số giá tiêu dùng ở mức thấp, ổn định qua các năm là một trong các yếu tố thuận lợi cho việc hoạch định các chính sách vĩ mô của Chính phủ... Phát huy kết quả đạt được, để thực hiện kiểm soát lạm phát theo chỉ tiêu Quốc hội giao, năm 2021, Bộ Tài chính tiếp tục phối hợp chặt chẽ với các ngành, địa phương theo dõi sát sao diễn biến cung - cầu, giá cả thị trường các mặt hàng thiết yếu, nhất là đối với một số mặt hàng thiết yếu có nhu cầu tiêu dùng cao vào dịp cuối năm; tiếp tục điều hành chính sách tài khóa chủ động, phối hợp chặt chẽ với chính sách tiền tệ và các chính sách kinh tế vĩ mô khác nhằm kiểm soát lạm phát theo mục tiêu đề ra...

Quản lý, điều hành giá cả thị trường chủ động, linh hoạt đảm bảo mục tiêu đề ra

Giai đoạn 2016-2020 đánh dấu một bước đổi mới căn bản trong việc hoàn thiện hệ thống pháp luật về giá. Luật Giá số 11/2012/QH13 được triển khai toàn diện và các văn bản hướng dẫn được ban hành sửa đổi, bổ sung đồng bộ và kịp thời trong 5 năm qua thể hiện rõ quan điểm đổi mới của Nhà nước trong công tác quản lý, điều hành giá theo cơ chế thị trường, có sự điều tiết của Nhà nước. Trên cơ sở đó, phương thức quản lý giá trong nền kinh tế thị trường theo hướng khuyến khích cạnh tranh về giá, tôn trọng quyền tự định giá của các tổ chức, cá nhân sản xuất kinh doanh, tôn trọng các quy luật kinh tế khách quan chi phối sự hình thành và vận động của giá cả thị trường.

Đến nay, cơ chế giá thị trường có sự quản lý của Nhà nước đã tạo thuận lợi quyền chủ động, tự chủ của doanh nghiệp, tạo điều kiện huy động, phân bổ và vận dụng hợp lý hơn các nguồn lực của đất nước; góp phần thúc đẩy tốc độ phát triển cao của nền kinh tế, cải thiện đời sống kinh tế-xã hội. Đối với một số ít danh mục hàng hoá, dịch vụ nhà nước còn định giá hoặc có cơ chế kiểm soát giá đang dần chuyển hướng vận hành theo nguyên tắc thị trường với lộ trình cụ thể, phù hợp để bình ổn giá, bám sát mục tiêu kiểm soát lạm phát.

Năm năm qua, việc quản lý, điều hành giá trong nước đã đạt được nhiều kết quả tích cực. Kết quả này là do sự chỉ đạo sát sao của Chính phủ, sự phối hợp chặt chẽ giữa các bộ, ngành, công tác quản lý, điều hành giá cả thị trường cơ bản đã đáp ứng được chỉ tiêu, mục tiêu đề ra. Cụ thể, so với năm trước,

Chỉ số giá tiêu dùng (CPI) bình quân năm 2016 tăng 2,66%, năm 2017 tăng 3,53%, năm 2018 tăng 3,54%, năm 2019 tăng 2,79% và năm 2020 tăng 3,23%.

Với vai trò cơ quan thường trực của Ban chỉ đạo điều hành giá của Thủ tướng Chính phủ, Bộ Tài chính đã chủ trì, phối hợp các bộ ngành tham mưu cho Chính phủ, Thủ tướng Chính phủ, Phó Thủ tướng Chính phủ những chủ trương, định hướng lớn về quản lý, điều hành giá trong từng thời kỳ, dự báo và xây dựng kịch bản điều hành giá trong ngắn hạn, trung hạn và dài hạn; thực hiện đồng bộ các chính sách về giá. Bên cạnh đó, Bộ Tài chính đẩy mạnh công tác phối hợp trong cung cấp thông tin và triển khai đồng bộ công tác điều hành giá giữa các bộ, ngành, địa phương thông qua cơ chế hoạt động của Ban Chỉ đạo điều hành giá.

Nhờ đó, giá cả các hàng hóa, dịch vụ thiết yếu ổn định, đảm bảo đời sống người dân; các mặt hàng trong lộ trình điều chỉnh giá được triển khai phù hợp, đạt được những bước đi căn bản trong lộ trình đã đề ra; gắn với công tác tổng hợp, phân tích, dự báo đã có những bước tiến vượt bậc trong việc tính toán, xây dựng kịch bản lạm phát, kịch bản điều hành giá phù hợp. Các cân đối vĩ mô lớn được đảm bảo, tăng trưởng ở mức cao hơn nhiều so với lạm phát thể hiện phát triển kinh tế đất nước bền vững, đời sống kinh tế-xã hội được duy trì ổn định.

Nhìn chung, trong giai đoạn 2016-2020, CPI duy trì ở mức thấp, ổn định qua các năm; là một trong các yếu tố thuận lợi cho việc hoạch định các chính sách vĩ mô của Chính phủ trong những năm qua. Công tác quản lý, điều hành giá đã đảm bảo đạt hai mục tiêu kép là vừa điều hành giá theo nguyên tắc thị trường,

CPI bình quân năm 2020 tăng 3,23% so với năm 2019, nằm trong giới hạn Quốc hội và Chính phủ cho phép

có lộ trình một số mặt hàng Nhà nước còn định giá; vừa là động lực thúc đẩy tăng trưởng kinh tế, ổn định kinh tế vĩ mô, đảm bảo an sinh xã hội.

Đặc biệt trong năm 2020, kinh tế thế giới và trong nước chịu tác động nặng nề, do ảnh hưởng của dịch Covid-19, làm thu hẹp tổng cung và tổng cầu trên quy mô lớn, đứt gãy chuỗi cung ứng toàn cầu khiến giá cả hàng hóa biến động thất thường, khó dự báo. Bên cạnh tác động sâu sắc của dịch bệnh, tình hình thiên tai mưa bão tại miền Trung và một số tỉnh phía Nam trong những tháng cuối năm có xu hướng phức tạp, dẫn đến giá cả các mặt hàng thiết yếu phục vụ nhu cầu dân sinh tăng cao tại một số địa phương chịu ảnh hưởng bởi lũ lụt.

Trong bối cảnh đó, công tác quản lý, điều hành giá đã được Chính phủ, Thủ tướng Chính phủ chỉ đạo các bộ, ngành, địa phương triển khai trên quan điểm thận trọng để đảm bảo hài hòa mục tiêu “kép”: Vừa đảm bảo ổn định mặt bằng giá cả thị trường, kiểm soát lạm phát, ổn định tâm lý người dân; vừa là “đòn bẩy” tháo gỡ khó khăn cho doanh nghiệp. Trên tinh thần quan điểm, mục tiêu này, Bộ Tài chính đã triển khai nhiều giải pháp quản lý, điều hành giá sát với tình hình thực tiễn. Nhờ đó, CPI bình quân năm 2020 tăng 3,23% so với cùng kỳ năm 2019 trong giới hạn Quốc hội và Chính phủ cho phép trong năm 2020.

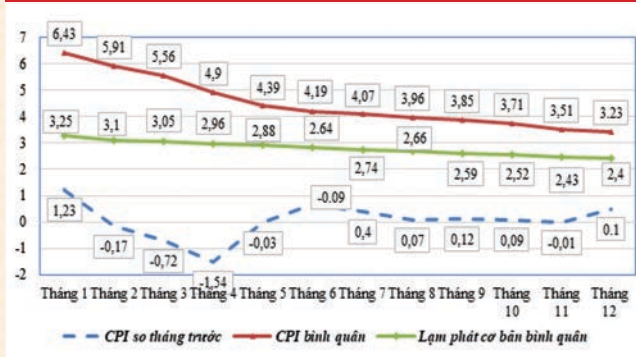
Cùng với đó, các hàng hóa, dịch vụ thiết yếu vẫn được điều hành theo hướng giữ ổn định mặt bằng giá, một số mặt hàng có chính sách giảm giá kịp thời hỗ trợ các đối tượng tiêu dùng (như giá điện sinh hoạt, nước sạch...); một số mặt hàng không xem xét tăng giá, dù các yếu tố chi phí đầu vào có xu hướng tăng; qua đó, đã góp phần giảm chi phí đầu vào, hỗ trợ sự phục hồi của sản xuất, kinh doanh. Trong đó, giá điện được giảm cho tất cả các đối tượng sử dụng trong 3 tháng quý II/2020 đã phần nào làm giảm mức chi trả điện tăng lên trong mùa nắng nóng cho người dân và doanh nghiệp. Giá nước cũng được thực hiện giảm tại hầu hết các địa phương trong quý II/2020 theo chỉ đạo của Thủ tướng Chính phủ. Giá mặt hàng xăng dầu được điều hành linh hoạt, kết hợp với việc sử dụng quỹ bình ổn giá góp phần giúp giá không tăng sốc trong những thời điểm giá xăng dầu thế giới lên cao...

Như vậy, trong năm 2020, công tác quản lý, điều hành giá đã đạt được mục tiêu đề ra, qua đó góp phần kiểm soát lạm phát trong điều kiện tình hình kinh tế quốc tế có nhiều biến động tác động đến thị trường tài chính, tiền tệ, hàng hóa thế giới và trong nước.

Với vai trò thường trực Ban Chỉ đạo điều hành giá, Bộ Tài chính chủ động theo dõi, nắm bắt tình hình và phối hợp với các bộ, ngành trong công tác

HÌNH 1: DIỄN BIẾN CPI NĂM 2020 (%)

Nguồn: Tổng cục Thống kê

tổng hợp, phân tích, dự báo giá cả thị trường để làm cơ sở đề xuất, tham mưu các định hướng điều hành giá phù hợp, có chiều sâu; là đầu mối phối hợp các giải pháp một cách khoa học để đạt được những kết quả điều hành đáng ghi nhận.

Kinh nghiệm từ công tác quản lý, điều hành giá

Thực tiễn triển khai công tác điều hành giá trong những năm qua có thể rút ra những bài học kinh nghiệm cho việc quản lý, điều hành giá trong giai đoạn tới gồm:

- Công tác quản lý, điều hành giá có vai trò quan trọng trong điều tiết kinh tế vĩ mô của nước ta và cần phải tiếp tục nghiên cứu, hoàn thiện sửa đổi, bổ sung chính sách phù hợp với tình hình thực tiễn. Để thực hiện tốt công tác này cần tôn trọng quyền tự định giá, cạnh tranh về giá của tổ chức, cá nhân sản xuất, kinh doanh theo quy định của pháp luật. Đồng thời, đẩy mạnh thực hiện công khai, minh bạch trong quản lý, điều hành giá đối với hàng hóa, dịch vụ thiết yếu như điện, xăng dầu... là các mặt hàng có ảnh hưởng đến sản xuất và tiêu dùng của người dân.

- Tiếp tục nghiên cứu hoàn thiện thể chế, các văn bản quy phạm pháp luật về giá nhằm tạo cơ sở vững chắc cho việc quản lý nhà nước, đảm bảo tính thực thi, đầy đủ công cụ pháp lý trong các trường hợp cần thiết.

- Nhằm thực hiện tốt các phương hướng, chỉ đạo của Chính phủ, Thủ tướng Chính phủ - Trưởng Ban Chỉ đạo điều hành giá, thời gian tới, việc triển khai quản lý giá cả các mặt hàng cần được thực hiện nhuần nhuyễn hơn nữa dưới sự điều phối của Bộ Tài chính là cơ quan Thường trực Ban Chỉ đạo về điều hành giá và các bộ quản lý ngành, lĩnh vực.

- Nâng cao chất lượng công tác phân tích, dự báo sát với tình hình là công cụ quan trọng, đặc lực nhất

cho việc hoạch định các chính sách kinh tế vĩ mô, trong đó có các chính sách về quản lý, điều hành giá. Việc dự báo được các yếu tố kinh tế tác động đến mặt bằng giá, đánh giá được tác động của việc điều chỉnh giá các mặt hàng do Nhà nước định giá, trên cơ sở đó xây dựng các kịch bản điều hành giá chủ động, linh hoạt, góp phần kiểm soát tốt lạm phát, ổn định kinh tế vĩ mô.

Định hướng công tác quản lý, điều hành giá trong giai đoạn 2021-2026

Những kết quả đạt được trong giai đoạn 2016-2020 sẽ là nền tảng cho kinh nghiệm điều hành giá hướng tới hoàn thành các mục tiêu trong nhiệm kỳ 2021- 2026. Kinh tế thế giới đang bước vào giai đoạn phục hồi mới sau khi trải qua điểm đáy trong năm 2020. Tuy nhiên, tình hình hồi phục kinh tế thế giới giữa các quốc gia và các ngành, lĩnh vực khác nhau, tùy thuộc lớn vào tình hình kiểm soát dịch bệnh của mỗi nước.

Dự báo, trong những năm tới, đặc biệt năm 2021, nhiều quốc gia tiếp tục ban hành những giải pháp, chính sách để hỗ trợ và kích cầu tăng trưởng kinh tế, đảm bảo an sinh xã hội. Theo dự báo của các tổ chức quốc tế, thị trường hàng hóa sẽ có xu hướng tăng giá dựa trên triển vọng đồng USD sẽ tiếp tục suy yếu, trong khi lạm phát sẽ quay lại khi mà các biện pháp kích thích kinh tế và tài khóa được kỳ vọng sẽ mạnh hơn nữa. Các mặt hàng tăng giá có thể là các sản phẩm nông nghiệp và các kim loại cơ bản, do nguồn cung thắt chặt trong bối cảnh thời tiết bất lợi và nhu cầu về kim loại lớn hơn từ Trung Quốc. Những yếu tố này sẽ tác động đến tình hình giá cả các mặt hàng trong nước, do vậy, công tác quản lý điều hành giá từ trong năm 2021 cần thực hiện một cách chủ động, thận trọng và linh hoạt.

Tại Kỳ họp thứ 10, Quốc hội khóa XIV đã thông qua Nghị quyết về kế hoạch phát triển kinh tế-xã hội năm 2021, trong đó đề ra chỉ tiêu tốc độ tăng CPI bình quân khoảng 4%. Trong năm 2021, bên cạnh tác động từ diễn biến trên thị trường thế giới, áp lực tăng giá trong nước còn đến từ việc tiếp tục điều chỉnh giá một số dịch vụ công theo lộ trình thị trường, một số mặt hàng có yếu tố chi phí đầu vào tăng, nhưng không điều chỉnh tăng giá trong năm 2020; biến động của giá nhiên liệu (xăng dầu, khí LPG) trên thị trường thế giới; tình hình dịch bệnh Covid-19 vẫn có những diễn biến phức tạp trên toàn cầu; tình hình rủi ro về thiên tai và thời

tiết bất lợi có thể làm tăng giá cục bộ một số mặt hàng trong năm...

Ở chiều ngược lại, trong bối cảnh còn nhiều yếu tố liên quan đến dịch bệnh, tổng cầu của nền kinh tế khó có khả năng phục hồi mạnh trở lại như giai đoạn trước dịch. Đặc biệt, tình hình kinh doanh một số lĩnh vực như lưu trú, du lịch, giải trí, hàng không... dự báo sẽ gặp nhiều khó khăn nên nhìn chung mặt bằng giá cả thị trường các mặt hàng thiết yếu dự kiến không có biến động lớn; cùng với đó là sự chỉ đạo quyết liệt của Chính phủ, Thủ tướng Chính phủ; các bộ, ngành thực hiện đồng bộ các biện pháp để kiểm soát lạm phát theo mục tiêu Quốc hội và Chính phủ đề ra.

Để thực hiện tốt việc điều hành, quản lý giá cả các mặt hàng cho giai đoạn 5 năm tới cần tập trung triển khai các nội dung sau:

Thứ nhất, đánh giá, tổng kết và tiếp tục hoàn thiện hệ thống pháp luật hiện hành về quản lý giá, đảm bảo tính thực thi, thống nhất đáp ứng yêu cầu của nền kinh tế thị trường có sự điều tiết của Nhà nước và hội nhập ngày càng sâu rộng với kinh tế thế giới. Nghiên cứu, xem xét sửa đổi, bổ sung Luật Giá cho phù hợp với thực tiễn công tác quản lý, điều hành giá cả trong giai đoạn mới.

Thứ hai, thực hiện rà soát hoàn thiện các cơ sở pháp lý nhằm củng cố, kiện toàn Ban Chỉ đạo điều hành giá của Thủ tướng Chính phủ, nâng cao vai trò trách nhiệm, công tác phối hợp giữa các bộ, ngành thông qua hoạt động của Ban Chỉ đạo điều hành giá. Tiếp tục thực hiện lộ trình điều chỉnh giá dịch vụ công theo lộ trình thị trường và các mặt hàng, do Nhà nước quản lý theo nguyên tắc thị trường trên cơ sở đánh giá, tính toán kỹ tác động để tránh gây xáo trộn lớn về mặt bằng giá cả.

Thứ ba, theo dõi sát diễn biến cung cầu, thị trường, giá cả; tiếp tục làm tốt hơn nữa công tác dự báo, phân tích giá cả, cung - cầu thị trường và nâng cao chất lượng xây dựng các kịch bản điều hành giá hàng tháng/quý/năm, để có phương án điều hành giá phù hợp cho từng giai đoạn, đảm bảo mục tiêu kiểm soát lạm phát cho từng năm và cho cả giai đoạn 2021-2026.

Đồng thời, kết hợp tăng cường xây dựng và khai thác cơ sở dữ liệu quốc gia về giá để kịp thời có các thông tin giá cả thị trường phục vụ cho công tác tính toán, xây dựng kịch bản điều hành giá của Chính phủ và của các bộ ngành trong từng lĩnh vực cụ thể. Chủ động áp dụng các biện pháp bình ổn

giá theo quy định của Luật Giá đối với hàng hóa, dịch vụ có biến động bất thường ảnh hưởng đến đời sống kinh tế - xã hội cả nước. Bên cạnh đó, có các giải pháp hỗ trợ hợp lý đối với người nghèo, người có thu nhập thấp, thực hiện các chính sách an sinh xã hội.

Thứ tư, tiếp tục đẩy mạnh công tác thông tin, tuyên truyền về chủ trương, biện pháp bình ổn giá, kiểm soát lạm phát, ổn định kinh tế vĩ mô, bảo đảm an sinh xã hội, góp phần tạo ra sự đồng thuận trong xã hội, để hạn chế tối đa các tác động tăng giá do yếu tố tâm lý, kỳ vọng lạm phát.

Riêng trong năm 2021, để thực hiện kiểm soát lạm phát theo chỉ tiêu Quốc hội giao, công tác quản lý, điều hành giá, kiểm soát lạm phát cần tiếp tục thực hiện một cách thận trọng, linh hoạt và chủ động. Theo đó, Bộ Tài chính tiếp tục phối hợp chặt chẽ với các bộ, ngành địa phương nghiêm túc triển khai thực hiện ý kiến chỉ đạo của Chính phủ, Thủ tướng Chính phủ-Trưởng ban Chỉ đạo điều hành giá; trong đó, tập trung triển khai một số biện pháp chung như sau:

Một là, theo dõi sát diễn biến cung - cầu, giá cả thị trường các mặt hàng thiết yếu nhất là đối với một số mặt hàng có nhu cầu tiêu dùng cao vào dịp cuối năm và các hàng hóa nhu yếu phẩm phục vụ sinh hoạt của người dân bị ảnh hưởng bởi thiên tai, lũ lụt, dịch bệnh; chủ động chuẩn bị các nguồn hàng dự trữ đáp ứng nhu cầu tiêu dùng thường tăng cao vào dịp cuối năm (Tết Dương lịch, mùa cưới hỏi, Tết Nguyên đán) để hạn chế tăng giá ngay từ đầu năm 2021.

Hai là, tiếp tục điều hành chính sách tài khóa chủ động, phối hợp chặt chẽ với chính sách tiền tệ và các chính sách kinh tế vĩ mô khác nhằm kiểm soát lạm phát theo mục tiêu đề ra, đồng thời góp phần hỗ trợ, tháo gỡ khó khăn cho sản xuất kinh doanh và đời sống người dân bị ảnh hưởng bởi đại dịch Covid-19.

Ba là, chủ động công tác dự báo, tính toán, xây dựng kịch bản điều hành giá đối với các mặt hàng do Nhà nước quản lý. Trường hợp xem xét điều chỉnh trong năm 2021 cần chủ động tính toán, đánh giá liều lượng và mức độ điều chỉnh cho phù hợp và báo cáo Trưởng ban Chỉ đạo điều hành giá cho ý kiến chỉ đạo kịp thời.

Bốn là, tăng cường kiểm tra, giám sát giá cả thị trường để kịp thời tham mưu cho các cấp có thẩm quyền điều hành giá cả cho phù hợp với nguyên tắc thị trường và điều hành kinh tế vĩ mô.

